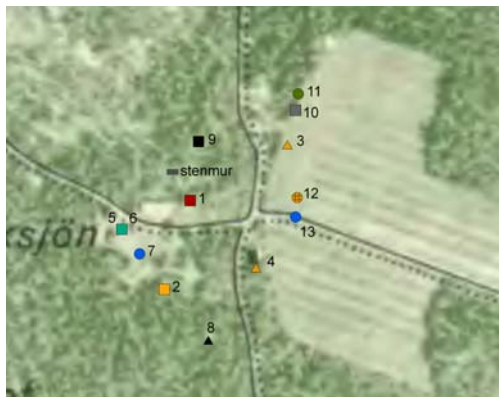


## Norra Bäcksjön

Bäcksjöfastigheten delades 1829 i Södra och Norra Bäcksjö. Pehr Olofsson ägde båda. Hans söner och döttrar påbörjar ett nybygge i Norra Bäcksjön. Problem uppstår och nybygget lämnas. 1835-46 står det tomt. 1847 flyttar Jonas Persson, Pehr Olofssons yngste son in. Jonas är läsmästare och håller byabön. Han verkar också som vandrande bönepräst i grannbyarna. För att kunna hålla bönemöten uppförs en ovanligt stor sal i mangårdsbyggnaden. Salen används senare som danslokal.



På kartan syns de olika lämningarna som nämns i texten till höger. På den ekonomiska kartan från 1954 syns de idag igenväxta åkrarna.

Gården såldes 1889 till handlaren Tjernberg i Umeå och brukades av arrendatorer till 1949. Siste arrendator var Anders Sandström med familj som 1931 flyttade hit från Mångbyn och härifrån 1949. Flera stenbrott i omgivningarna vittnar om Sandströms stenhuggeri. Husen revs på 1950-talet. Golvplankor från salen ligger nu i Bäcksjögårdens samlingsrum.

Vägen till Norra Bäcksjö gick från Berttjärn i väster. Åren 1944-46 byggdes cykelstigen till Södra Bäcksjö.

## Tjära

Tjära har länge varit en viktig produkt. Den användes främst till impregnering av trä och textil. Den har även använts som smörjmedel. Tjäran framställs ur tallstubbar och tjärved. Stubbarna bröts upp ur marken och höggs i små bitar. Det var enklast att hugga tjärveden under vintern när det var kallt, veden blev då spröd och lättare att klyva. Tjäran utvanns ur veden genom upphettning.

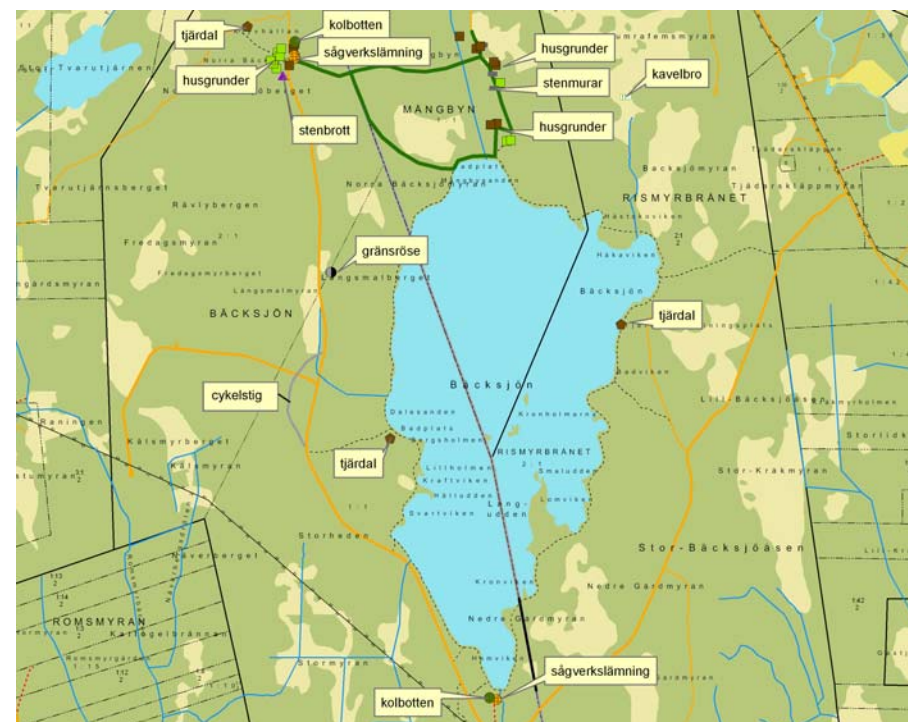


Att iordningställa tjärdalen var ett stort jobb som många kunde vara engagerade i. Foto: Västerbottens Museums arkiv.

## Kulturlämningar vid Bäcksjön Umeå kommun

Projektet Skog & Historia bedrivs i samarbete med Skogsstyrelsen, Riksantikvarieämbetet och regionalt i samarbete med Västerbottens museum, Länsstyrelsen, Länsarbetsnämnden, kommunala museer och stöds av EU:s strukturfonder.

Ambitionen med Skog & Historia är att kunskapen om skogens kulturmiljöer skall öka genom att fler blir delaktiga. Ett led i arbetet är även omfattande utbildnings- och informationsinsatser.



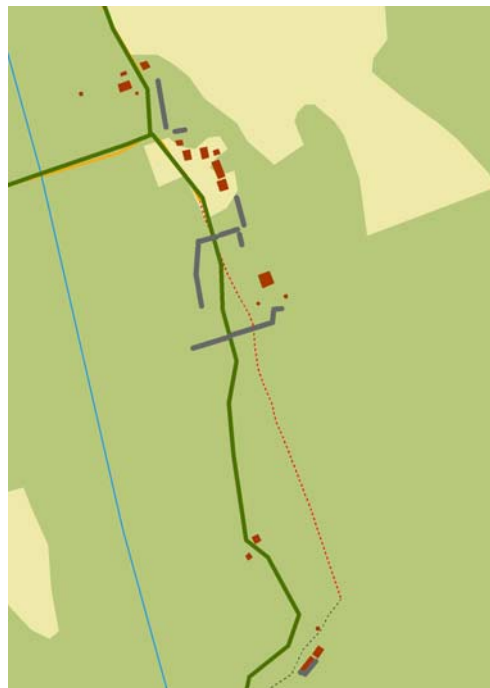
Karta över området där slingan löper. Den gröna linjen visar slingans sträckning. Den är ca 2,7 km och består av bilväg och stig © Lantmäteriverket Gävle. Medgivande I 2007/1764.



## Mångbyns historia

På 1800-talet ökade befolkningen markant i Västerbotten. Jordhugern var stor och perifera marker odlades upp. Så småningom växte det upp en liten by här norr om Bäcksjön som kom att kallas Mångbyn. År 1900 fanns det sex hushåll i byn. Byns grundare Nils Andersson och hustrun Maria Magdalena Johansdotter har lämnat över jordbruket till sonen Jonas Nilsson. Jonas är således nybyggare och de äldre undantagshjon. En äldre son, Johan har antagit namnet Mångberg och lever med sin familj kvar i byn.

I samband med första världskriget skedde en avflyttning från byn och omkring 1920 är Anders Sandström, ursprungligen från Röbbäck, ensam ägare.



Här syns de lämningar som registrerats i Mångbyn. Den gröna linjen markerar vandrings slingan.

## Ångsågen i Bäcksjön

Fram till mitten av 1800-talet var vattensågar vanligast, men från 1860 tog ångsågarna över. Här låg sågverket som Karl Karlsson (Bäcksjö-Karl) byggde. Idag finns endast fundamentet av sågen och resterna av en brunn kvar. Karl Karlsson vägrade sälja skog på rot eller som rundvirke utan byggde istället ett sågverk för den egna skogen. Han drabbades dock hårt av krisen på 1930-talet och vid hans död 1934 övergick fastigheten till ett konsortium från Sävar som tog ut huvuddelen av skogsbeståndet på Södra Bäcksjö.



Exempel på sågning vid ett mindre sågverk. Detta drivs med en råoljemotor. Ångdrivna sågverk eldades med ved, kol eller koks. Foto: Västerbottens Museums arkiv.

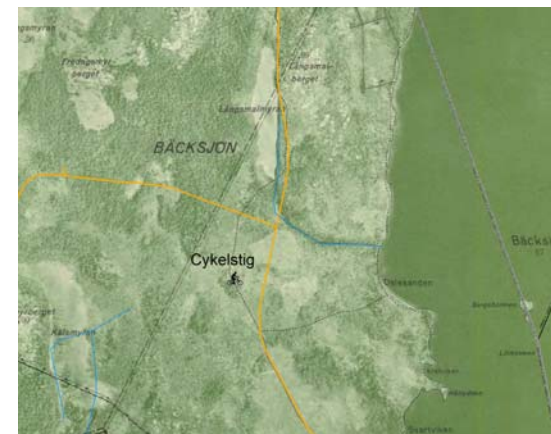
## Cykelns väg

Cykelstigar kallas de enkla och smala vägar över främst kronomark som anlades under perioden 1924-1950. Cykelstigarna trafikerades med cykel eller motorcykel och underlättade för skogsarbetare och flottare att ta sig till arbetsplatsen och därmed slippa övernatta i kojor. Den ökade framkomligheten gjorde även bekämpning av skogsbränder lättare.

Cykelstigarna följde i allmänhet plan mark och en risbädd med jord på lades över sankpartier. De flesta cykelstigarna var 1 meter breda och byggdes med statsbidrag.

År 1940 började byggandet av cykelstigar att avta. Då fanns det sammanlagt 90 mil cykelstigar i Västerbottens län.

Före cykelstigarnas tid använde man spångade stigar genom skogarna. Underhållet av dessa var krävande. Över sankmark lades ofta kavelbroar. I dag syns inte dessa, men namn som Kavelbromyren skvallrar om att det funnits en stig där förr. Öster om Mångbyn finns Numrafemsmyran där en 100 m lång kavelbro finns. Numrafemsmyren har enligt uppgift fått sitt namn av att det ligger just fem kavelbroar ovanpå varandra i myren. Vid byggandet sjönk stockarna ner till det femte varvet.



På en karta från 1954 syns cykelstigens läge jämfört med dagens väg.



Exempel på en cykelstig. Foto: Västerbottens Museum.